

Матвієнко Людмила Володимирівна,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

ПОЛІЕТНІЧНІСТЬ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА РИСА НАСЕЛЕННЯ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Поліетнічність як суспільне явище є важливим чинником у процесі формування будь-якої території, регіону, країни. За своєю етнонаціональною структурою Україна є багатонаціональною або поліетнічною державою, базовою ознакою якої є спільність проживання на її території двох і більше етносів або етнічних груп. Суттєво – не багатонаціональна держава, до якої входять різні народи, нації зі своєю етнічною територією, як, скажімо, Росія, колишня Югославія, Індія, Індонезія, а держава, на території корінної нації якої у різний час поселилися і проживають групи інших народів, етнічна територія і національна основа яких, здебільшого, знаходиться поза межами України. Цю різницю понять (яку, до речі, не завжди розуміють) слід мати на увазі, бо вони володіють різною предметною сутністю.

Південь України також відзначається поліетнічністю, що є співіснуванням осіб різного етнічного походження, носіїв різних етнокультурних традицій, етнічного менталітету [3].

У географічному відношенні, попри всі численні відмінності й місцеві особливості, ці землі складали певну єдність, включаючи чорноземну степову й почасти лісостепову зони сучасної України з теплим, але посушливим кліматом. Велику роль в подальшому історичному розвитку регіону відіграло його розташування на перехресті важливих сухопутних і морських транспортних шляхів.

Історично ці території також становили єдність. Із давньоруських часів вони входили в сферу геополітичного впливу київських князів. Втрата давньоукраїнської державності й поневолення українських земель чужинцями істотно позначилися на процесі формування української етнічної території.

Внаслідок цього не тільки припинилося її розширення на заході й півночі, але й почалося витіснення українського населення з етнічного пограниччя та захоплення кращих українських земель. Однак межі основної території розселення українського народу загалом збереглися.

Важливою характерною рисою заселення Півдня України було те, що вона з самого початку становила арену інтенсивних міжнаціональних процесів. У них активну участь убрали представники багатьох різних народів, суттєво відмінних один від одного за звичаями, характером, рівнем і національної самосвідомості, господарського та культурного розвитку, які опинилися в незвичному для себе середовищі – в меншості і сусідували не зі своїми одноплемінниками, а з представниками інших етносів.

Зокрема, на півдні, де різномовні переселенці часто жили разом, в одних населених пунктах, більш інтенсивними, ніж в інших регіонах Росії, були міжнаціональні контакти, що значно впливали на життя та етнічну самосвідомість не лише українців, росіян, а особливо таких малочисельних національностей, як серби, поляки, угорці та ін. З другого боку, прагнення зберегти національну самобутність спонукало деяких з них (чехів, шведів, почасти німців, греків, молдаван) до замкнутого способу життя, а водночас і до консервації традиційних його форм. За таких умов необхідно було, по-перше, мирно співіснувати з сусідами, а по-друге, зберегти свою віру, традиції, культуру, мову, тобто свої етнічні особливості.

Утворення самостійної Української держави позитивно вплинуло на моральний стан і активізацію національно-культурного руху українців поза межами України. Передусім це стосується українців, розпорошених на території колишнього Радянського Союзу, які внаслідок цілеспрямованої політики більшовицького режиму були приречені на асиміляцію. Тепер вони створюють свої суспільно-культурні організації, налагоджують зв'язки з відповідними громадськими і державними структурами в Україні [2, с. 72].

В умовах незалежності України постало завдання забезпечити основні права та свободи як українців, так і осіб, які належать до національних меншин. Першими найбільш важливими законодавчими актами, що визначили правову основу формування державної етнополітики, стали Декларація про державний

суверенітет України (16 липня 1990 р.), Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.), Декларація прав національностей (1 листопада 1991 р.), Закон України «Про національні меншини в Україні» (25 червня 1992 р.) та інші законодавчі акти, прийняті Верховною Радою України. У статті 11 Конституції України, прийнятої 28 червня 1996 р., сприяння консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України проголошується одним з визначальних завдань держави.

Отже, у процесі розбудови України як незалежної держави, гострого протистояння різних політичних сил, нестабільної економічної ситуації досить інтенсивно реалізуються визначальні принципи національної політики нової України. Виникають різні громадські культурно-просвітницькі товариства, які розгортають роботу щодо формування національної свідомості широких народних мас, відновлення історичної пам'яті, відродження кращих культурно-побутових традицій.

Список використаних джерел

1. Про національні меншини. Закон України від від 25.06.1992 року № 2494-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>. – Назва з екрану.
2. Українське народознавство : навч. посіб./ за ред. С. П. Павлюка. – К. : Знання, 2006. – С. 70–76.
3. Євтух В. Б. Етнічність : глосарій / В. Б. Євтух. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 170 с.

Матюшенко Олексій Володимирович,
аспірант кафедри парламентаризму та політичного менеджменту
Національної академії державного управління при Президентові України

ГРОМАДСЬКІ ЦІННОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУ: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ

Сучасна соціально-економічна ситуація в Україні зумовлює зростання тенденції до реалізації соціальних інвестиційних проєктів на засадах публічно-приватного партнерства та співфінансування, наприклад, всі проєкти ДФРР. За таких умов, найактуальнішим стає питання врахування та захист громадських цінностей за зростаючої ролі приватного партнера в фінансуванні соціального проєкту. У формуванні нової системи відносин між державним партнером чи органами місцевого самоврядування та приватним партнером для реалізації суспільно значимих проєктів на довгостроковій основі необхідно з'ясувати як громадські цінності можуть підтримуватись в умовах зростання ролі приватного партнера. Тому важливо визначити сутність концепції «громадські цінності» та структуру збалансованої цінності соціального проєкту в сучасних умовах.

Концепція «громадської цінності» (Public Value) була розроблена М. Муром ще у 1995 р. [4, с. 96] та набула широкого обговорення зарубіжними науковцями, однак у вітчизняній науці їй було приділено недостатньо уваги. У науковому полі зазначена концепція має різні інтерпретації, зокрема її часто ототожнюють з «громадським інтересом», «послугами загального інтересу», «громадськими цілями». Навіть використовуючи однакову термінологію, до уваги окремих авторів беруться різні значення, адже громадські цінності є настільки абстрактними, що науковці їх або взагалі не розглядають, або спростовують чи визначають через призму відомих термінів.

М. Мур, наприклад, визнає законною роль уряду у наданні класичних суспільних благ, таких як національна безпека в різних сферах, включаючи сферу освіти, охорони здоров'я тощо [3, с. 142]. Це не виключає ролі регулювання приватного підприємництва та конкуренції в досягненні соціальних результатів, а потенційно забезпечує каркас, в якому обрані ринкові сили можуть допомогти